

Гончар Г. П.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
м. Чортків, Україна

Вербіцька І. І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
м. Чортків, Україна

СТРУКТУРИЗАЦІЯ РИЗИКІВ СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для успішного ведення діяльності у сфері зовнішньої економіки у підприємств виникає значна кількість питань, пов'язаних з управління ризиками.

Особливого значення управління ризиками набуває у сфері зовнішньоекономічної діяльності, де умови для компаній суттєво відрізняються від тих, що склалися всередині країни. Зважаючи на це, управління ризиками сфері зовнішньоекономічної діяльності є не лише важливою передумовою виживання підприємств у сучасних умовах, але це також запорука успішного здійснення цієї діяльності.

Факт підвищеної ризикованості зовнішньоекономічної комерційної діяльності у наукових джерелах цілком обґрунтовано пояснюють:

1) наявністю іноземного контрагента як представника іншої культури, інших традицій ведення бізнесу;

2) збільшенням часу та відстані здійснення експортних та імпорتنих угод, що підвищує кредитні ризики та імовірність зриву термінів виконання контрактів;

3) необхідністю перетину митного кордону України внаслідок транспортування товару, в результаті чого виникають ризики митного оформлення;

4) здійсненням розрахунків між покупцем та продавцем в іноземній валюті, курс якої зазнає змін, що у свою чергу призводить до виникнення валютних ризиків;

5) відмінностями у законодавчому та нормативному регулюванні різних країн, необхідністю їх врахування у зовнішньоекономічному контракті, можливим посиленням податкового тиску;

6) потребою залучення різноманітних організацій, які надають послуги із просування товару закордоном, що зумовлює зростання витрат під час доставки товару [2, с. 98].

Процес управління та оцінки ризиків при прийнятті рішень має велике значення, оскільки дозволяє оцінити можливі втрати, запланувати процедури для можливого їх зниження, а також визначити економічний ефект від управління ризиками.

Структура ризиків сфері зовнішньоекономічної діяльності велика, тому й існують різні класифікації ризиків. Загалом же науковці класифікують ризики за відношенням до договірного процесу, видом зовнішньоекономічної діяльності та напрямком здійснення зовнішньоторговельних операцій.

Так, за відношенням до договірного процесу ризики сфері зовнішньоекономічної діяльності можна поділити на три основні групи:

- ризики, пов'язані з умовами контракту;
- ризики контрагента;
- ризики, пов'язані із виконанням контракту підприємством [1, с. 116].

Причинами виникнення ризиків, що стосуються умов контракту, є відсутність у контракті усіх необхідних застережень, недостатня підготовка до процесу проведення переговорів та їх тривалість. Як наслідок, зростає

ймовірність неприйняття товару, незадоволення потреб споживача, неправильного визначення вартості контракту, труднощів та проблем у процесі виконання зобов'язань за контрактом.

Ризик контрагента – це група ризиків, що стосуються вибору закордонного партнера та можуть призвести до затримки, невиконання чи неналежного виконання зобов'язань за контрактом. Причинами виникнення даних ризиків є брак інформації про партнера, мовний бар'єр, національні та культурні особливості.

До ризиків виконання контракту відносять виробничі, збутові, транспортні ризики, а також ризики фінансової стійкості й ліквідності та сертифікації й митного оформлення.

Зовнішні ризики щодо контракту включають такі підгрупи: політичні, загальноекономічні, правові, ризики форс-мажорних обставин.

Важливою теоретичною проблемою на сьогоднішній день стає навіть не поглиблення методологічної бази науки про ризик, а багатоаспектне завдання адаптації відомих з системного аналізу та ризикології технологій прийняття рішень та управління ризиками в конкретних сферах підприємництва. Перш за все потрібно шукати нові підходи і засоби для експлікації і вимірювання таких важливих складових результату будь-якої економічної операції, як ефект (в основному прибуток), час, витрати і втрати (збитки). Дуже важливо відразу поставити це завдання на сувору системну базу – керуватися ідеєю загального зв'язку і взаємної обумовленості явищ матеріального світу, принципами мети і свободи вибору підприємницьких рішень, необхідними і достатніми умовами управління ризиком.

ЛІТЕРАТУРА

1. Свідерська А. Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства / А. Свідерська // Галицький економічний вісник — Тернопіль : ТНТУ, 2014. – Том 46. – № 3. – С. 113-121.

2. Таран І. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності при здійсненні експортних операцій / І. В. Таран // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – № 52. – Ч.2. – С. 97–100.